

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ **Ing. V. M.**, bývajúceho v Ž., 2./ **RNDr. M. C.**, bývajúcej v B., 3/ **Ing. R. P.**, bývajúcej v Ž., proti odporkyni **J. C.**, bývajúcej v K., o **určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 17 C 209/2010, o dovolaní navrhovateľov 1/ až 3/ zastúpených advokátskou kanceláriou A., s.r.o. so sídlom v B., IČO: X., proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. októbra 2011 sp. zn. 5 Co 296/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporkyni nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovatelia 1/ až 3/ sa v konaní domáhali určenia, že do dedičstva po ich právnom predchodcovi F. M., ktorý zomrel X., patria nehnuteľnosti v katastrálnom území B., a to a/ v podiele 1/10 pozemok zapísaný v pozemkovoknižnej vložke č. X. ako parcela č. X., ktorej v súčasnosti zodpovedá parcela č. X. – trvalé trávnaté porasty vo výmere X.X. m² zapísaná na liste vlastníctva č. X., b/ v podiele 1/15 pozemok zapísaný v pozemkovoknižnej vložke č. X. ako parcela č. X., ktorej v súčasnosti zodpovedá parcela č. X. – orná pôda vo výmere X.X. m² zapísaná na liste vlastníctva č. X. (ďalej len „sporné pozemky“). Tvrdili, že F. M. so spornými pozemkami nakladal ako s vlastnými od roku 1966 až do svojej smrti a nadobudol ich do vlastníctva právnym titulom vydržania. Sporné pozemky preto patria do dedičstva po ňom.

Okresný súd Žilina rozsudkom z 11. mája 2011 č.k. 17 C 209/2010-80 návrh navrhovateľov 1/ až 3/ zamietol a odporkyni nepriznal náhradu trov konania. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že v konaní o dedičstve po právnej predchodkyni F. M. – po J. M. vedenom na Štátnom notárstve v Žiline pod sp. zn. D 1015/65, boli síce ako dedičstvo prejednané aj nehnuteľnosti v katastrálnom území B., nešlo však o sporné pozemky, ale odlišné nehnuteľnosti, ktoré sú zapísané v pozemkovoknižných vložkách č. X., X.,X., X., X., X. a X.. Sporné pozemky F. M. nenadobudol dedením v uvedenom dedičskom konaní; ich vlastníctvo nenadobudol ale ani právnym titulom vydržania (§ 134 Občianskeho zákonníka), lebo jeho držba nemohla byť oprávnená. F. M. totiž so zreteľom na vedomosť, že sporné pozemky sa v rozhodnutí Štátneho notárstva v Žiline z 2. februára 1966 č.k. D 1015/65-5 neuvádzajú, nemal tzv. nadobúdací titul a nemohol byť dobromyseľný, že je vlastníkom sporných pozemkov. Sama skutočnosť, že v rozhodnutí o dedičstve je označený ako ten, kto preberá „celé dedičstvo“ a že sporné pozemky užíval po dobu 23 rokov bez toho, aby si na ne odporkyňa uplatňovala vlastnícke nároky, ešte nepreukazuje, že jeho držba bola dobromyseľná. Z týchto dôvodov súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že navrhovatelia 1/ až 3/ sa neopodstatnene domáhajú požadovaného určenia a že na ňom ani nemajú naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.), lebo ich právne postavenie nie je ohrozené ani neisté – sú zákonnými dedičmi po J. M. a ich majetkové práva patriace im titulom dedenia neboli nijako obmedzené. Návrh navrhovateľov 1/ až 3/ preto zamietol.

Uvedený rozsudok súdu prvého stupňa napadli odvolaním navrhovatelia 1/ až 3/, ktorí v odvolacom konaní podali návrh na pripustenie zmeny petitu návrhu, ktorým špecifikovali sporné pozemky aktuálnymi údajmi katastra nehnuteľností. Krajský súd v Žiline uznesením z 24. októbra 2011 sp. zn. 5 Co 296/2011 (č.l. 129 spisu) ich návrhu na pripustenie zmeny petitu vyhovel.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 24. októbra 2011 sp. zn. 5 Co 296/2011 (č.l. 132 spisu) napadnutý rozsudok potvrdil; odporkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa preskúmal v rozsahu vyplývajúcom z § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania a potvrdil ho podľa § 219 ods. 1 a 2. O.s.p. ako vecne správny. Konštatoval, že prvostupňový súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci, v potrebnej miere vykonal dokazovanie a preukázaný skutkový stav dôsledne vyhodnotil v odôvodnení napadnutého

rozsudku, na ktoré odvolací súd poukázal a s ktorým sa stotožnil. Podľa právneho záveru odvolacieho súdu, zhodného so záverom súdu prvého stupňa, navrhovateľa 1/ až 3/ nepreukázali dôvodnosť návrhu. Skutočnosti vyplývajúce zo spisu neodôvodnili ich subjektívne presvedčenie, že F. M. vstúpil do (oprávnenej) držby sporných pozemkov v roku 1966 prevzatím „celého dedičstva po J. M.“. Aj odvolací súd na odôvodnenie tohto záveru poukázal na obsah rozhodnutia Štátneho notárstva v Žiline z 2. februára 1966 č.k. D 1015/65-5 s tým, že je v ňom „presne uvedené, ktoré nehnuteľnosti boli predmetom prejednávania dedičstva“. Keďže v prospech F. M. nesvedčal žiadny nadobúdaci titul, nemohol splniť podmienky vydržania. Nebolo preto možné súhlasiť s názorom navrhovateľov, že právnym titulom vydržania nadobudol vlastníctvo sporných pozemkov. Vzhľadom na to, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa, obmedzil sa len na skonštatovanie jeho správnosti (§ 219 ods. 2. O.s.p.).

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali navrhovateľa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 237 písm. f/ O.s.p. Namietali, že postupom súdov im bola znemožnená realizácia ich procesných oprávnení (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V časti I. dovolania navrhovateľa opísali priebeh doterajšieho konania, v časti II. podali svoj výklad „právneho a skutkového stavu veci“ (v rámci toho poukázali tiež na priebeh a výsledky konania o návrhu navrhovateľky 3/ na prejednanie novoobjaveného majetku v konaní o dedičstve vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 21 D 62/2009, ktoré bolo podľa ich tvrdenia zastavené „vzhľadom na rozpory vo veci určenia vlastníckeho práva medzi účastníkmi dedičského konania“). Skutočnosti, z ktorých vyvodzujú prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., dovolatelia bližšie vysvetlili v časti III. dovolania. V tejto časti poukázali na to, že odvolací súd sa nevyjadril k ich odvolacím námietkam (osobitne k nimi namietanej nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa a k preukázanej dobromyseľnosti držby F. M.), hoci na tento postup mu nedával § 219 ods. 1 a 2. O.s.p. dostatočný podklad. Podľa ich názoru je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné a porušujúce ústavné právo účastníka konania na súdnu ochranu [čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)]. Rovnako v tejto časti dovolania poukázali na niektoré rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), konkrétne rozhodnutia IV. ÚS 115/03,

II. ÚS 196/09, IV. ÚS 149/09), ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), a to sp. zn. 2 Cdo 170/2005 a 4 Cdo 171/2005. Uviedli, že pokiaľ súd prvého stupňa nevykonal žiadne dokazovanie za účelom obstarania skutkových zistení o splnení podmienok vydržania (neskúmal dobromyseľnosť držby F. M., ktorá nebola odvodzovaná len od priebehu a výsledku konania o dedičstve po J. M., ale aj z následného ničím a nikým nerušeného užívania sporných pozemkov), nemá žiadnu oporu záver odvolacieho súdu, že nebolo možné prisvedčiť subjektívnemu presvedčeniu navrhovateľov 1/ až 3/ o oprávnenosti držby ich právneho predchodcu. Dodali, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku vôbec nevyjadril k správnosti záveru súdu prvého stupňa, že navrhovatelia 1/ až 3/ nepreukázali naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.); nezohľadnil pri tom, že bolo povinnosťou súdu prvého stupňa poučiť navrhovateľov, že nimi „preukazovaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení je nedostatočný“. V bode IV. dovolania navrhovatelia 1/ až 3/ vysvetlili, z čoho vyvodzujú opodstatnenosť uplatnenia dovolacích dôvodov v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. V závere dovolania žiadali, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odporkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Úvodom je potrebné zdôrazniť, že dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

V zmysle § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, iba ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu – ktorému rozhodnutiu prípustné, také rozhodnutie nemožno (úspešne) napadnúť dovolaním.

Dovolanie navrhovateľov 1/ až 3/ smeruje proti rozsudku. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2. O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť v danej veci podaného dovolania z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nezaujal záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a napadnutým je potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

2. So zreteľom na to by dovolanie navrhovateľov 1/ až 3/ mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu uvedenú v tomto ustanovení ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľov 1/ až 3/ preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

3. S prihliadnutím na obsah dovolania a v ňom vytykané nesprávnosti postupu súdov nižších stupňov sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či dovolateľom bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania.

3.1. V dovolaní osobitne rezonuje námietka navrhovateľov 1/ až 3/, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (a tiež ním potvrdené rozhodnutie súdu prvého stupňa) je nepreskúmateľné. Dovolatelia v súvislosti s touto námietkou a tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namietli porušenie ich práva na spravodlivý súdny proces. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) *s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie* (I. ÚS 46/05). Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnu intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08).

Vzhľadom na uvedenú námietku navrhovateľov bolo v dovolacom konaní potrebné zaujať právne závery o tom, či (prípadné) nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. alebo či má za následok procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p. Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich novej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom

konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania, i keď nedosahujú stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“) považuje ale – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. – (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2. písm. b/ O.s.p.), pričom však vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

Je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú tie procesné nedostatky, ku ktorým došlo v občianskom súdnom konaní v postupe súdov (viď tiež napríklad II. ÚS 261/06). Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť vždy vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a aktuálne tiež IV. ÚS 481/2011).

V prejednáwanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len navrhovateľmi zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších stupňov. Dovolací súd

pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo dovolateľmi namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti navrhovateľov 1/ až 3/ konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Na posúdenie prípustnosti dovolania – aj z aspektov § 237 písm. f/ O.s.p. – je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Názor zaujatý v uvedenom judikáte je opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Na právnom názore, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá iba tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2. písm. b/ O.s.p.), nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajú viaceré rozhodnutia senátov najvyššieho súdu (viď napr. sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 140/2009, 2 MCdo 18/2008, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008 a 7 Cdo 109/2011).

Správnosť takéhoto nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia potvrdzuje aj obsah uznesenia ústavného súdu z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, v ktorom sa konštatuje, že „ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak“.

Pokiaľ súd svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodní, neodníma tým účastníkovi konania možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. O dôvodoch rozhodnutia sa účastník dozvedá (má dozvedieť) z rozhodnutia súdu. Pokiaľ nemá odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa podklad v zistení skutkového stavu, môže účastník pred tým, ako rozsudok nadobudne právoplatnosť, navrhnúť, aby odôvodnenie bolo doplnené (§ 165 ods. 1 O.s.p.). Účastník prvostupňového konania, ktorý nie je spokojný s rozhodnutím súdu prvého stupňa,

nestotožňuje sa s jeho skutkovými zisteniami a ich právnym posúdením alebo v odôvodnení rozhodnutie nenachádza odpovede na tie otázky, posúdenie a vyriešenie ktorých považoval zo svojho pohľadu za rozhodujúce, má pri splnení ďalších predpokladov uvedených v zákone zachované procesné oprávnenie napadnúť prvostupňové rozhodnutie odvolaním; v podanom odvolaní môže namietat' napríklad to, že v konaní pred súdom prvého stupňa došlo k inej vade, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 205 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), alebo že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z neúplne zisteného skutkového stavu alebo z nesprávnych (vrátane neúplných) skutkových zistení (§ 205 ods. 2 písm. c/ a d/ O.s.p.), alebo že toto rozhodnutie vychádza z nesprávneho (aj neúplného alebo právnou problematiku celkom nevystihujúceho alebo nevyčerpávajúceho) právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.). Aj účastník odvolacieho konania má v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné alebo arbitrárne, zachované procesné oprávnenie poukazovať na tieto nedostatky rozhodnutia a domáhat' sa nápravy. Každý účastník odvolacieho konania môže za podmienok stanovených v zákone podať dovolanie (§ 240 ods. 1 O.s.p.). Občiansky súdny poriadok nebráni účastníkovi konania namietat' v dovolaní všetky nesprávnosti postupu, rozhodovania a rozhodnutia odvolacieho súdu; ničím neobmedzuje jeho možnosť uplatniť aj významnú argumentáciu – že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je náležite odôvodnené, dôvody rozhodnutia nie sú dostatočne vysvetlené alebo sú vyjadrené nezrozumiteľne, prípadne sú neúplné, nepresvedčivé, arbitrárne alebo nepodložené priebehom a výsledkami konania; účastníkovi konania zostáva zachované právo namietat' v dovolaní, že ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné. Na druhej strane nemožno prehliadať, že Občiansky súdny poriadok právnou úpravou dovolania a dovolacieho konania vyjadril nielen určitú hierarchiu rozhodnutí a dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania, ale tiež na ňu nadväzujúcu selekciu tak rozhodnutí, ako aj dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania. Občiansky súdny poriadok nezaručuje, že každé dovolanie bude vždy prípustné a že každý dovolateľ sa v konaní pred najvyšším súdom vždy domôže vecného preskúmania napadnutého rozhodnutia. V dovolacom konaní totiž argumentácia dovolateľa vyššie uvedeného obsahu (resp. povahy) naráža na zákonom stanovené obmedzenia práva na súdnu ochranu, ktoré vyplývajú zo zámerov zákonodarcu vyjadrených v právnej úprave prípustnosti dovolania.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne. V záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne

zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. O.s.p. (I. ÚS 4/2011).

Základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. To je podstata dôvodu, so zreteľom na ktorý má najvyšší súd posudzovať otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní skôr reštriktívne. Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený (tento sekundárny záver môže ale dovolací súd zaujať až po vecnom posúdení napadnutého rozhodnutia). Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie je procesne neprípustné, musí tento opravný prostriedok odmietnuť bez toho, aby sa zaoberal správnosťou napadnutého rozhodnutia. Pre opačný prístup dovolacieho súdu – (primárne) posúdenie napadnutého rozhodnutia z hľadiska úplnosti alebo správnosti skutkových a právnych záverov a výstižnosti ich vyjadrenia či opísania alebo precíznosti odôvodnenia a až (sekundárne) z výsledku tohto posúdenia vyplývajúce následné vyvodenie záveru o prípustnosti dovolania – nedáva Občiansky súdny poriadok podklad v žiadnom z jeho ustanovení.

Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok jednak objektívnymi znakmi rozsudku (§ 238 O.s.p.) alebo uznesenia (§ 239 O.s.p.) odvolacieho súdu, jednak objektívnym zafinovaním procesných väd konania súdov nižších stupňov (§ 237 O.s.p.). Účelom takéhoto (objektívneho) vymedzenia je bezpochyby vylúčiť alebo aspoň minimalizovať subjektívny prvok pri posudzovaní prípustnosti dovolania. Záver súdu, že napadnuté rozhodnutie súdu nižšieho stupňa je alebo nie je preskúmateľné, závisí však vždy nielen od toho, či a ako je toto rozhodnutie odôvodnené súdom, ktorý ho vydal, ale aj od toho, aké všeobecné predstavy o riadnom odôvodnení rozhodnutia má súd vyššieho stupňa a ako sa tieto jeho predstavy stotožňujú s individuálnym odôvodnením napadnutého rozhodnutia. V praxi sa pri tom môže zo strany súdu vyššieho stupňa vyskytnúť rozpätie od prehnanej prísnosti (rigoróznosti) cez náležitý prístup až k neopodstatnenej zhovievavosti

(benevolencii). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nemohlo byť zámerom zákonodarcu, aby riešenie tak zásadnej otázky, ktorá je z hľadiska princípu právnej istoty osobitne významná (otázky, či dovolanie podľa § 237 písm. f/ O.s.p. prípustné je alebo nie je), bolo determinované tým, s akým stupňom prísnosti dovolací súd pristupuje k posúdeniu, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia zákonom stanovené náležitosti má alebo nemá.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v dovolaní namietanou nepreskúmateľnosťou rozhodnutí súdov nemohla byť navrhovateľom 1/ až 3/ odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

So zreteľom na to, že navrhovatelia 1/ až 3/ v dovolaní poukázali na niektoré rozhodnutia ústavného súdu, najvyšší súd ešte poznamenáva, že ústavný súd o arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom uvažuje len v prípade takého odchýlenia sa od znenia príslušných ustanovení, ktoré by zásadne poprelo ich účel a význam (viď napríklad I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06). Taktiež Európsky súd pre ľudské práva zaujal stanovisko, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten *argument* (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za *rozhodujúci* (rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B). Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 209/04 tiež vyslovil, že „všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje pre záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“.

Aj v rozhodnutí ústavného súdu, na ktoré poukazujú samotní dovolatelia, je uvedené, že „všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania“ (IV. ÚS 115/03). Obdobne v inom, navrhovateľmi tiež uvádzanom rozhodnutí, ústavný súd uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces porušuje súd, keď sa „nevysporiada s *právne relevantnou* argumentáciou účastníka konania“ (III. ÚS 196/09).

3.2.. K námietke dovolateľov, že súd prvého stupňa nevykonal žiadne dokazovanie za účelom obstarania skutkových zistení o splnení podmienok nadobudnutia vlastníctva právnym titulom vydržania, dovolací súd poukazuje na obsah zápisnice z pojednávania pred Okresným súdom Žilina z 11. mája 2001 (viď čl. 72 až 70 spisu), z ktorej jednoznačne vyplýva, že na tomto pojednávaní bolo vykonané dokazovanie oboznámením podstatného obsahu listinných dôkazov (napríklad rozhodnutia Štátneho notárstva v Žiline sp. zn. D 1015/65, zápisnice o pojednávaní Štátneho notárstva v Žiline vo veci sp. zn. D 1015/65, rozhodnutia Štátneho notárstva v Žiline sp. zn. D 580/89, spisom Štátneho notárstva v Žiline sp. zn. D 580/89, pozemkovoknižných výpisov, výpisov z katastra nehnuteľností, identifikácií parcel, rozhodnutí katastrálneho úradu, potvrdenia poľnohospodárskeho družstva).

Navrhovatelia 1/ až 3/ sa v danom prípade domáhali určenia, že sporné pozemky nadobudol F. M. právnym titulom vydržania. Vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva. V prípade splnenia zákonom určených podmienok (týkajúcich sa držby, držiteľa, predmetu držby a vydržacej doby) dochádza k vydržaniu priamo zo zákona. Podmienky vydržania sú pritom stanovené tak, že musia byť splnené kumulatívne – ak z nich nie je splnená čo i len jedna, nedochádza k vydržaniu. Jednou z podmienok nadobudnutia vlastníctva vecí vydržaním je *oprávnenosť držby*. Pri oprávnenej držbe musí ísť o také faktické ovládanie veci, pri ktorom je daná vôľa nakladať s vecou ako so svojou. Oprávnenou môže byť len *dobromyseľná držba*. K posúdeniu, či držiteľ v dobrej viere je alebo nie je, treba vždy pristupovať z objektívneho hľadiska, teda nie z aspektu osobného (subjektívneho) presvedčenia toho, kto tvrdí dobromyseľnosť držby; vždy je potrebné brať do úvahy, či (by aj každý iný, v obdobnej situácii sa nachádzajúci) držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal alebo nemohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Dobrá viera držiteľa sa musí vzťahovať aj k okolnostiam, za ktorých vôbec mohlo vlastnícke právo vzniknúť, teda aj k právnemu dôvodu (titulu) vzniku vlastníctva. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (*titulus putativus*), omyl držiteľa musí byť ale vždy ospravedliteľný. Ospravedliteľným je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu od každého vyžadovať. Pokiaľ omyl presahuje rámec bežného posudzovania vecí, je neospravedliteľný. Držiteľ, ktorý drží vec na základe

neospravedlitého omylu, nemôže byť držiteľom dobromyseľným a jeho držba nemôže byť oprávnená.

Pokiaľ sa za daného právneho stavu súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia osobitne zamerlal na jednu z viacerých podmienok vydržania (dobromyseľnosť držiteľa) a na podklade výsledkov vykonaného dokazovania skúmal dobromyseľnosť držby F. M. vo vzťahu k navrhovateľmi tvrdenému titulu držby a v kontexte celého rozhodnutia dospel k záveru, že pod „celým dedičstvom“ nadobudnutým F. M. v konaní Štátneho notárstva v Žiline sp. zn. D 1015/65 bolo možné rozumieť iba majetok v tomto konaní za dedičstvo považovaný a štátnym notárstvom ako dedičstvo prejednaný, nevykazuje postup súdu prvého stupňa znaky procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Najvyšší súd v nadväznosti na vyššie uvedené pripomína, že smrť fyzickej osoby je v majetkových veciach právnou skutočnosťou, s ktorou sa spája univerzálna sukcesia podľa § 460 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka. Dedičstvo sa síce nadobúda smrťou poručiteľa, avšak princíp ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva sa prejavuje v tom, že dedičstvo musí byť súdom (predtým štátnym notárstvom) prejednané a vyporiadané. Podľa rozhodnutia súdu (štátneho notárstva) o dedičstve sa nadobúda dedičstvo s účinnosťou ku dňu smrti poručiteľa. Rozhodnutie štátneho notárstva o tom, ktoré veci a práva prešli z majetku poručiteľa na dediča, má iba deklaratórnu povahu (viď bližšie R 30/1993). Ak právna predchodkyňa F. M. – poručiťka J. M. v čase smrti skutočne vlastnila sporné pozemky (pozn.: dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), osoby prichádzajúce do úvahy ako jej dedičia nadobudli predmet dedičstva smrťou tejto poručiťky, teda nie vydržaním v zmysle § 134 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ sporné pozemky napriek tomu, že ich poručiťka v čase smrti vlastnila, neboli predmetom konania o dedičstve po nej, ktoré bolo vedené na Štátnom notárstve v Žiline pod sp. zn. D 1015/65, mohli byť prejednané v konaní o tzv. novoobjavenom majetku po nej [viď § 47 zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok), resp. § 175x O.s.p.].

Obsah spisu svedčí o tom, že súdy tieto skutkové a právne okolnosti vzali na zreteľ a vysvetlili, že rozhodnutie o dedičstve, ktorým na základe dohody dedičov prevzal „celé dedičstvo“ (t.j. len majetok poručiťky v tomto konaní za dedičstvo považovaný a ako dedičstvo prejednaný) F. M., nemožno považovať za nadobúdaci titul zakladajúci

dobromyseľnosť jeho držby sporných pozemkov. Z ich rozhodnutí je teda dostatočne zrejmy dôvod, ktorý považovali za rozhodujúci pre záver o neopodstatnenosti návrhu.

3.3. Dovolatelia namietajú nesprávnosť postupu odvolacieho súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p.

Odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

V dôvodovej správne k zákonu č. 384/2008 Z.z. – novele Občianskeho súdneho poriadku účinnej od 15. októbra 2008 – sa uvádza, že ustanovenie § 219 ods. 2. O.s.p. reaguje na súdnu prax v prípadoch úplných a presvedčivých rozhodnutí súdov prvého stupňa, kedy odôvodnenie rozhodnutia odvolacích súdov je len kopírovaním vecne správnych dôvodov. V takých prípadoch rozhodnutia obsahujú účastníkom známe podania, známy napadnutý rozsudok a v závere obsahujú už len stručné konštatovania o správnosti a presvedčivosti napádaného rozhodnutia, s ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje.

K námietke dovolateľov, že odvolací súd sa nevyjadril k všetkým dôvodom obsiahnutým v ich odvolaní, je potrebné uviesť, že obsahovou zložkou každého odvolania sú (majú byť) odvolacie námietky, podstatu ktorých logicky a nevyhnutne tvorí vždy argumentácia odvolateľa, že postup súdu prvého stupňa alebo jeho rozhodnutie sú z toho – ktorého dôvodu nesprávne. Pokiaľ by za správny mal byť považovaný názor, že odvolací súd musí vždy reagovať na všetky dôvody odvolania, bolo by ustanovenie § 219 ods. 2. O.s.p. nepoužiteľné. Odvolací súd môže podľa tohto ustanovenia postupovať, ak sú splnené dve podmienky: a/ výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia je vecne správny, b/ odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že tieto podmienky sú splnené, má aplikácia § 219 ods. 2 O.s.p. oporu v zákone a nemôže byť spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Treba dodať, že aplikáciou § 219 ods 2. O.s.p. odvolací súd vyjadruje nielen svoj záver, že napadnuté rozhodnutie a jeho odôvodnenie považuje za vecne správne, ale zároveň (i keď bez výslovného vyjadrenia) aj záver, že námietky vznesené účastníkom

konania v odvolaní nie sú dôvodné, právne významné alebo spôsobilé spochybniť správnosť záverov uvedených v odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, že obe vyššie uvedené podmienky aplikácie § 219 ods. 2 O.s.p. sú splnené. Z rozsudkov prvostupňového i odvolacieho súdu je zrejmé zaujatie totožného (a z hľadiska prejednávanej veci určujúceho) záveru, že v danej veci z priebehu a výsledku konania o dedičstve vedeného na Štátnom notárstve v Žiline pod sp. zn. D 1015/65 objektívne nebolo možné vyvodzovať vnútorné presvedčenie právneho predchodcu navrhovateľov 1/ až 3/, že sporné pozemky užíva ako vlastník. Myšlienkový postup súdov, ktorým dospeli k tomuto záveru, je v odôvodneniach rozhodnutí súdov nižších stupňov primerane vysvetlený.

Uvedený postup odvolacieho súdu nevykazuje znaky procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

3.4. Formulácie, ktoré sú v dovolaní zvolené na odôvodnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku, svedčia o tom, že navrhovatelia 1/ až 3/ aj v súvislosti s tvrdenou vadou konania vymenovanou v § 237 písm. f/ O.s.p. spochybňujú tiež úplnosť a správnosť skutkových zistení súdov, procesu dokazovania a hodnotenia vykonaných dôkazov. K tomu dovolací súd uvádza:

I keď čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené; tieto záležitosti preto musia byť primárne upravené vnútroštátnym právom a vnútroštátnymi súdmi. Ústava neupravuje prípustnosť dôkazov, ale ponecháva jej úpravu na príslušné zákony, spravidla na procesné kódexy. Takisto význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03).

Občiansky súdny poriadok ukladá účastníkom konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd ale nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu

na vykonanie dokazovania a záver o tom, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Najvyšší súd to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p.; v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999 uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

Pokiaľ dovolatelia namietajú nesprávne hodnotenie dôkazov, dovolací súd uvádza, že v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov (pozn.: dovolací súd sa hodnotením dôkazov nezaoberal) nejde o dôvod, ktorý by viedol k procesnej vade vymenovanej v § 237 písm. f/ O.s.p. a zakladal prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (k tomu viď bližšie rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 42/1993). Nepřípustnosť takého dôvodu je daná aj charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2. O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní.

Treba dodať, že aj podľa judikatúry ústavného súdu nepatrí do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Pre prípad, že dovolatelia zastávajú názor o odňatí možnosti pred súdmi konať tiež nesprávnym právnym posúdením veci, dovolací súd poznamenáva, že § 237 písm. f/ O.s.p. odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je v rozhodovaní najvyššieho súdu považované

za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť (iba) procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); zhodne je ale zastávaný názor, že nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá zmatečnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo nesprávnym právnym posúdením veci súd účastníkovi konania neznemožňuje realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia a neodníma mu možnosť pred súdom konať (viď uznesenie najvyššieho súdu uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie tohto súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003, ale tiež ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2. Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

3.5. V súvislosti s tvrdením dovolateľov, že v konaní došlo k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. zakladajúcej prípustnosť ich dovolania, zostalo posúdiť opodstatnenosť ich námietok týkajúcich sa aplikácie § 80 písm. c/ O.s.p.

Nezaradenie majetku alebo dlhov do aktív a pasív dedičstva v dôsledku postupu podľa § 175k ods. 3 O.s.p. nebráni účastníkom konania, aby sa domáhali svojho práva žalobou mimo konania o dedičstve (§ 175y ods. 1 O.s.p.). Okrem prípadu, keď sa vykonala likvidácia dedičstva, nebráni uznesenie súdu tomu, kto nebol účastníkom konania o dedičstve, z ktorého uznesenie vzišlo, aby sa domáhal svojho práva žalobou (§ 175y ods. 2. O.s.p.). Návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, *ak je na tom naliehavý právny záujem* (§ 80 O.s.p.).

Základnou podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p. je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Bez preukázania existencie takéhoto záujmu musí súd návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. zamietnuť ako neprípustný. Ide pritom o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie návrhu; preto súd po zaujatí záveru, že určovací návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení procesne prípustným nástrojom na ochranu práva, zamietne takýto návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (porovnaj tiež rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2008). Ak súd zamietá určovací návrh

pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené, aby sa zároveň zaoberal vecou samou (viď Občiansky súdny poriadok, Komentár, Števček / Ficová a kolektív, C. H. Beck, 2009, str. 191).

V zmysle vyššie uvedeného bol síce postup súdu prvého stupňa v danej veci rozporný (súd na jednej strane konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu navrhovateľov 1/ až 3/ v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., na druhej strane ale zaujal aj právne závery k otázke splnenia podmienok vydržania), táto rozpornosť však nevedla k odňatiu možnosti navrhovateľov 1/ až 3/ pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) – zo spisu totiž vyplýva, že súdy oboch nižších stupňov pristúpili aj k posúdeniu veci z hľadiska splnenia zákonných predpokladov vydržania.

V zmysle § 5 ods. 1 O.s.p. súdy poskytujú pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach; podľa § 5 ods. 2. O.s.p. ale túto povinnosť nemajú, ak je účastník v občianskom súdnom konaní *zastúpený advokátom*. V danom prípade boli navrhovatelia už pri podaní návrhu na začatie konania a potom aj v priebehu celého konania zastúpení advokátkou (resp. advokátskou kanceláriou). Vzhľadom na to súdy neboli povinné poskytnúť im poučenie o ich povinnosti preukázať naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.), ani o spôsobe, ako majú túto povinnosť splniť.

4. Pokiaľ dovolatelia namietajú, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 241 ods. 2. písm. b/ O.s.p., dovolací súd uvádza, že tzv. iná (než v § 237 O.s.p. uvedená) procesná vada konania je relevantný dovolací dôvod, úspešne však môže byť uplatnená len v procesne prípustnom dovolaní (porovnaj tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 34/2011, 5 Cdo 149/2010, 6 Cdo 134/2010 a 7 Cdo 36/2011). V danom prípade bola uplatnená v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné.

5. K námietke navrhovateľov 1/ až 3/, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania

nezakladá. Nejde totiž o vadu konania vymenovanú v § 237 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže navrhovateľmi bol tento dovolací dôvod uplatnený v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, nemohol dovolací súd podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov. Názor, že nesprávne právne posúdenie veci nie je procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., je zhodne zastávaný všetkými senátmi občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (viď napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 62/2010, sp. zn. 2 Cdo 97/2010, sp. zn. 3 Cdo 53/2011, sp. zn. 4 Cdo 68/2011, sp. zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp. zn. 7 Cdo 26/2010).

6. Z dôvodov uvedených pod 1. až 5. dospel najvyšší súd k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie navrhovateľov procesne neprípustné. Vzhľadom na to ich dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal opodstatnenosť v dovolaní uplatnených dovolacích dôvodov.

7. V dovolacom konaní úspešnej odporkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľom 1/ až 3/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal odporkyni náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. mája 2012

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková